

Sayı VIII (2022)

R. A. BILLOWS, *Maraton. Bir Savaş Batı Medeniyetini Nasıl Değiştirdi?*. İstanbul 2018. Salon Yayınları, 351 sayfa. Çev. M. D. KARAKILIÇ. ISBN: 9786059530729

Hüseyin KÖKER

 0000-0003-0784-505X

Libri: Epigrafi, Çeviri ve Eleştiri Dergisi'nde bulunan içeriklerin tümü kullanıcılara açık, serbestçe/ücretsiz "açık erişimli" bir dergidir. Kullanıcılar, yayıncıdan ve yazar(lar)dan izin almaksızın, dergideki kitap tanıtımlarını, eleştirileri ve çevirileri tam metin olarak okuyabilir, indirebilir, dağıtabilir, çıktısını alabilir ve kaynak göstererek bağlantı verebilir.

Libri, uluslararası hakemli elektronik (online) bir dergi olup değerlendirme süreci biten kitap tanıtımları, eleştiriler ve çeviriler derginin web sitesinde (libridergi.org) yıl boyunca ilgili sayının içinde (Sayı VIII: Ocak-Aralık 2022) yayımlanır. Aralık ayı sonunda ilgili yıla ait sayı tamamlanır.

Dergide yayımlanan eserlerin sorumluluğu yazarlarına aittir.

Bu çalışma Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License altında lisanslıdır.

Atıf Düzeni Köker H. 2022, *Maraton: Bir Savaş Batı Medeniyetini Nasıl Değiştirdi?*. Yazar: R. A. Billows, *Libri* VIII, 5-7.

Geliş Tarihi: 15.02.2022 | Kabul Tarihi: 20.02.2022

Elektronik Yayın Tarihi: 10.03.2022

Makale Türü: Kitap Tanıtımı

Editing: Phaselis Research Project
www.libridergi.org

**R. A. BILLOWS, *Maraton: Bir Savaş Batı Medeniyetini Nasıl Değiştirdi?*.
Çev. M. D. KARAKILIÇ. İstanbul 2018. Salon Yayınları, 351 sayfa.
ISBN: 9786059530729**

Hüseyin Köker*

R. A. Billows'un kitabı, MÖ 490 yılında Atina'nın kuzeydoğusunda konumlanan Maraton Ovası'nda Atinalılar'ın kendilerinden en az üç kat daha fazla askere sahip Pers askeri kuvvetlerini yenilgiye uğrattıkları ve sadece Atina değil tüm Yunanistan'ı özgürlüğüne kavuşturan Maraton Savaşını konu etmektedir. Kitap sadece savaşı değil, bu savaşın Batı Medeniyeti için olan önemi, Atina'nın yengisinin ardından Philippides'in yengiyi haber vermek için savaş alanından Atina'ya kadar olan 42 kilometrelik koşusu ile Atina birliklerinin de aynı mesafeyi hızlı bir yürüyüşle kat etmelerini de anlatmaktadır. Yazar 'Önsöz'de, kitapta herşeyin orijinali yakın ve açık olması için antik edebi eserlerin çevirilerini bizzat kendinin yaptığını belirterek, Eskiçağ coğrafi ve şahıs adlarının yazımında Eski Yunanca kökenine sadık kaldığını ve fakat İngilizce'de yerleşmiş kullanıma sahip kimi adları da bu haliyle kullandığını belirtmektedir. Mustafa Deniz Karakılıç'ın çevirisiyle dilimize kazandırılan bu eser, Eski Yunan (Hellen) Tarihi öğrencileri ve meraklıları için kolayca anlaşılacak bir dile sahip olması bakımından kayda değerdir.

Kitap 'Giriş: Maraton Efsanesi' ile birlikte, '1: M.Ö. 7. ve 6. Yüzyılda Antik Yunanlılar', '2: Pers İmparatorluğunun Yükselişi', '3: M.Ö. 500 Yılı Civarında Atina Şehir Devleti', '4: Persliler ve Yunanlılar Arasında Çatışmanın Büyümesi', '5: Maraton Savaşı', ve '6: Maraton Savaşı'nın Sonuçları' başlıklarını taşıyan altı bölümden oluşmaktadır. Ayrıca kitabın başında; 'Haritalar', 'Soy Ağaçları' ve 'Önsöz' ile kitabın sonunda 'Antik Yunanistan'da ve Pers İmparatorluğu'nda Önemli Olayların Kronolojisi', 'Terimler Sözlüğü', 'Kaynakça' ve 'İndeks' bölümleri yer almaktadır.

Kitabın 'Maraton Efsanesi' başlığını taşıyan giriş bölümünde Maraton Savaşı'nın Yunan ve Batı kültüründeki yeri, öncelikle antik kaynaklar ve sonrasında da modern kaynaklardaki tartışmalarla birlikte ele alınarak ortaya koyulmaktadır. Savaşın özellikle Atinalı devlet adamı ve filozoflarca nasıl değerlendirildiği, Roma İmparatorluğu'ndaki hatırlanışı ile Aydınlanma Çağı ile birlikte Eski Yunan kültürünün yeniden keşfi ve bu bağlamda savaşın Batı medeniyet anlayışı için ne anlama 9. yüzyıl eserlerinde nasıl değerlendirildiği örnekleriyle açıklanmakta ve yazarın bu konudaki görüşleri aktarılmaktadır. Bunla ek olarak da "mutlak savaş" kavramı ve bir atletizm türü olan maratonun çıkış noktası olan, savaş sonrası Atinalı Philippides'in savaş alanından Atina'ya kadar olan 42 kilometrelik koşusu ile Atinalı birliklerin yine aynı mesafeyi hızlı bir yürüyüşle almalarıyla, 1896 yılında modern olimpiyatların oluşumu ve kültürel bağlamına ile savaşın beyaz perdeye yansımalarına da değiniliyor.

'M.Ö. 7. ve 6. Yüzyılda Antik Yunanlılar' başlıklı birinci bölüm, Homeros ve Hesiodos'un yapıt-

* Doç. Dr. Süleyman Demirel Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Isparta.
huseyinkoker@gmail.com | 0000-0003-0784-505X

ları ışığında Eski Yunan kültürü ve tarihindeki *aristeia* “en iyi olma” kavramı ve *agon* ve *eris* kelimeleri bağlamında rekabetçi anlayışa değinilerek başlamaktadır. Ardından; Eski Yunan insanının Doğu Medeniyetleri ile tanışması ve etkileşimi, Kolonizasyon Dönemi ile birlikte Akdeniz coğrafyasına yayılması ve hem ticari hem de kültürel olarak gelişmeleri, Tiranlık Çağı, şehir devletlerinin oluşumu, *hoplit* düzeniyle değişen savaş teçhizatı ve formasyonu ile Sparta Devleti ele alınıyor.

‘Pers İmparatorluğunun Yükselişi’ başlıklı ikinci bölümde; Pers coğrafyası ve bu coğrafyadaki halklar, Pers yönetimi, Kyros’un imparatorluğu tesisi, I. Dareios’un tahta çıkışı, yönetimi ve reformları ile Perslerin Anadolu egemenliği konu ediliyor.

‘M.Ö. 500 Yılı Civarında Atina Şehir Devleti’ başlıklı üçüncü bölüm; MÖ 7. yüzyılda Atina’daki politik gelişmeler, toprak mülkiyeti ve buna bağlı sorunlara değinerek başlıyor. Devamında; bu sorunlara çözüm bulabilmek amacıyla göreve getirilen Drakon ve Solon gibi yasa koyucuların icraatları, Peisistratos’un tiranlık dönemi ve bu dönemdeki gelişmeler ele alınıyor. Son olarak da Kleisthenes’in reformları ve demokrasi rejiminin tesisi ile Sparta’nın demokrasi rejimini ortadan kaldırmak üzere Atina’ya saldırması ve ardından Atina ile Pers İmparatorluğu arasındaki (Sardes Satrabı Artaphrenes aracılığıyla) diplomasi ayrıntılarıyla ele alınıyor.

‘Persliler ve Yunanlılar Arasında Çatışmanın Büyümesi’ başlıklı dördüncü bölümde; Herodotos’un aktarımlarının ışığında Pers İmparatorluğu’nun Lydia Krallığı’nı ortadan kaldırmasının ardından Batı Anadolu ve Ege Adaları’ndaki Eski Yunan polisleriyle olan ilişkileri, Dareios’un Skythia Seferi, Ionia Ayaklanması ve Pers ordusunun Yunanistan Seferi konu ediliyor.

‘Maraton Savaşı’ başlıklı beşinci bölümde; Pers kuvvetlerinin Marathon sahiline konuşlanmaları, Philippides’in yardım istemek için 225 kilometre koşarak Sparta’ya gidişi, Miltiades’in önerisiyle Atina kuvvetlerinin Marathon’a yürüyüşü ve Pentele dağları eteklerinde konuşlanması ve ayrıntılarıyla savaş, son olarak da Atina kuvvetlerinin ve Philippides’in savaş sonucunu haber vermek için Atina’ya doğru 42 kilometrelik koşusu konu ediliyor.

‘Maraton Savaşı’nın Sonuçları’ başlığını taşıyan son bölüm, savaşın ardından kentteki politik yaşam, MÖ 480 yılında Kserkses’in Yunanistan Seferi ve akabinde yapılan savaşlar (Thermopylai, Artemision, Salamis, Plataia Savaşları), Perslerin anakaradan kovulmasının ardından Atina’nın Perslere karşı Ege ve Akdeniz’deki faaliyetleri ile MÖ 5. yüzyıl Atina’sındaki sosyal ve kültürel yaşam ile son olarak da eğer savaş Persler kazansaydı ne olurdu sorusunun cevabı konu ediliyor.

Burada kitaptaki bazı yazım hatalarına değinmek yerinde de olacaktır. Yukarıda yazarın bu konudaki aktarımından söz edilmişti. Yazar burada özellikle Grekçe’deki ‘K’ harfinin İngilizce’ye çevrilirken Grekçe’de olmayan ‘C’ harfinin kullanılmasından ya da erkek adlarının ‘us’ ile değil fakat ‘os’ ile bittiğinden bahisle, bu kullanımı tercih etmediğini ve orijinal yazımı kullandığını vurgulamaktadır. Buna rağmen metinde, yazarın vurguladığı orijinale yakın olma durumu göz ardı edilmiştir. Eskiçağ coğrafya ve şahıs adlarının yazımında bir birlik olmadığı, söz konusu bu adların orijinal hallerinin yanında İngilizce versiyonları ile Türkçeleştirilmiş versiyonlarının da kullanıldığı görülmektedir. Örneğin; kitabın ismi Grekçe aslına uygun olarak ‘Marathon’ iken Türkçe baskısında ‘Maraton’ olarak çevrilmiş ve Soy Ağaçları başlığı altında sıralanan adların tümü İngilizce’deki yazımlarıyla verilmiştir. Ayrıca metinde bazı şahıs adlarının ve coğrafi adlar ile halk adlarının yazımında -Perikles, Demosthenes gibi doğru yazımların yanında- Plutarkhos yerine ‘Plütark’, Thukydidis yerine ‘Thucydides’, Aiskhylos yerine ‘Aischylos’, Akhilleus yerine ‘Aşil’¹, Hesi-

¹ Aşil Türkçeleştirilmiş ve görece yaygın olarak kullanılmakla birlikte, özel isimlerin orijinal dillerinde kullanılması daha doğru bir yaklaşımdır. Çünkü, nasıl ki Mitchell adı Türkçe bir metinde olduğu gibi kullanılıyorsa ya da Hasan adı bir başka dilde yine aynı biçimiyle kullanılıyorsa, Eskiçağ adlandırmaları da kökeni neyse ona göre kullanılmalıdır. Eğer Eski Yunan veya Roma Cumhuriyet veya İmparatorluk

odos yerine 'Hesiod', Kroisos yerine 'Croesus', Kyros yerine 'Cyrus', Kserkses yerine 'Xerkses', Ksenophanes yerine 'Xenophanes', 'Megabyzos yerine 'Megabyxos', ya da Khalkis yerine 'Chalkis', Peloponnessos yerine 'Peloponez', Naksos yerine 'Nakşa', Pisidialılar yerine 'Pisidianlar', Pamphyliyalılar yerine 'Pamfilianlar', Naksoslular yerine 'Nakşalılar' yazımların da olduğu gibi pek çok hatalı yazım da görülmektedir. Ayrıca bazı tanımlama ve terimlerin kullanımında da bir birlik yoktur. Örneğin; 'Eski/Antik Yunan' tanımlamasının kullanımında kimi yerde 'Grek', kimi yerde de 'Hellen' terimleri kullanılmaktadır. Son olarak da Pers Kralı Dareios'un satraplıklardan alınan vergilerin miktarının sıralandığı listede, ödenen vergi miktarı "parça" ve metinde "... parça gümüş" olarak adlandırılmaktadır; örneğin, 300 parça vergi) (s. 155). Herodotos'ta bu miktarın "parça" değil fakat yaklaşık 30 kg ağırlığına denk gelen bir ölçü birimi olan *talanton* olarak adlandırıldığı ve gümüş olarak ödendiğini görüyoruz (Herodotos, *Historiai* III.90). Dolayısıyla, "parça" tanımlaması burada yanlış anlaşılma sebebiyet vermektedir.

Bu kitap gibi Eskiçağ Tarihi'ni konu alan kitapların okuyucu kitlesinin çoğunlukla ilgili bölüm öğrenci ve akademisyenleri olduğu göz önüne alındığında yukarıda sözü edilen durumlara daha fazla dikkat edilmesi gerekmektedir. Akademik yayınları bir kenara bırakırsak -ki bunların bir kısmında da bu tür hatalara rastlanmaktadır-, genel olarak Eskiçağ Tarihi'ni konu edinen telif veya çeviri eserlerde bir dil birliğinin oluşturulması gerekliliği ve elbette özellikle öğrenciler ile konuya meraklı okuyucuların bu tür adlandırmaları doğru biçimde öğrenmelerinin önemi yadsınmaz. Dolayısıyla ister telif, ister çeviri, çeviri yapan konunun uzmanı olsun ya da olmasın, okuyucuya doğru bilgiyi ulaştırabilmek için, özellikle bu tür spesifik ve de akademik çevrelerce daha yaygın olarak okunabilecek yayınların hakem veya editör olarak bir uzmanın görüşünün alınarak yayımlanmasının önemi ve gerekliliği ortaya çıkmaktadır.